UNIVERSITĀTES AVĪZE

LATVIJAS UNIVERSITĀTES IZDEVUMS

Iznāk kopš 1989. gada 7. septembra

Nr. 19—20 | 1990. GADA 9. FEBRUĀRI | Maksā 4 kap.

25. JANVĀRI UNIVERSITĀTES PADOME SAVĀ SĒDĒ VIENBALSIGI ATBALSTIJA PRIEKŠLIKUMU PAR TEOLOĢIJAS FAKULTĀTES ATJAUNOŠANU LATVIJAS UNIVERSITĀTĒ.

Teoloģijas fakultāte mums bija. To dibināja tieši pirms 70 gadiem — 1920. gada 4. februārī. **Universitātes rektors Juris Zaķis** 1990. gada sēdes atklāšanā teica, ka jautājums par teoloģijas vietu Latvijas izglītības sistēmā ir ļoti nozīmīgs un fundamentāls. Šodien mums ir jānoskaidro, kā mēs turpmāk izturēsimies pret reliģiju un ticību. Visu laiku apguvām zinātnisko ateismu, nemaz nezinot pret ko tad īsti cīnāmies. Patlaban pasaulē ir aptuveni 9000 augstāko mācību iestāžu un liela daļa no tām ir saistīta ar teoloģijas mācīšanu. Daudzas Eiropas un Amerikas universitātes jau savā nosaukumā pauž to, ka tām ir teoloģiska ievirze. Teoloģijas fakultātes sastopamas arī mūsu kaimiņvalstu Zviedrijas, Somijas un Dānijas augstskolās. Padomju Savienība ir viena no tām valstīm, kur augstākās mācību iestādes nav saistītas ar teoloģiju, taču teoloģiskās izglītības sistēma pastāv, kaut arī neoficiāli.

1919. gadā latviešu evanģēliskie mācītāji iesniedza valdībai lūgumu ar prasību dot iespēju nākošajiem Latvijas reliģiski tikumiskās kultūras darbiniekiem (mācītājiem un reliģijas skolotājiem) izglītoties savas tēvzemes augstskolā, lai viņi nebūtu spiesti meklēt teoloģisko izglītību ārzemju universitātēs. Valdība savukārt vēlējās, lai Teoloģijas fakultāte būtu pārkonfesionāla kristīgās reliģijas pētīšanas iestāde. Pret fakultātes atvēršanu nostājās sociāldemokrāti, kas savā laikrakstā atklāti paziņoja, ka tāda vispār nav vajadzīga, bet par mācītāju izglītošanu lai gādā pašas draudzes.

Tomēr Teoloģijas fakultāte tika dibināta. 1920. gada 13. janvārī «Valdības vēstnesis» publicēja valdības rīkojumu Nr. 39: «Pie Latvijas Augstskolas atverama Teoloģiskā fakultāte, neuzņemot tās mācību plānā konfesionāli dogmatiskus un praktiskās teoloģijas priekšmetus.»

1920. gada 4. februārī fakultāte uzsāka darbu. Šajā dienā Voldemārs Maldonis pirmajiem studentiem nolasīja ievadlekciju «Reliģijas sociālā vajadzība, attaisnojums no psiholoģijas viedokļa un attīstības gaita.»

Gadiem ejot, fakultāte uzsāka darboties evanģēliski luteriskā garā, vienu brīdi bija pat ideja pārdēvēt to par Evanģēliskās teoloģijas fakultāti, jo ar 1938. gadu tika atvērta Romas katoļu teoloģijas fakultāte. Vēl pirms tam — 1936. gadā — fakultātes ietvaros — pareizticīgās teoloģijas nodaļa. 1940. gadā visas šīs fakultātes tika likvidētas.

Ir 1990. gads un esam sākuši domāt, ka arī šodienas Latvijas Universitātes studentiem būtu jāzina reliģijas vēsture, teoloģija kā zinātne un senlatviešu reliģija.

Pavisam nesen Teoloģijas semināra vadība sāka sarunas ar Universitātes administrāciju par iespēju semināru pārvērst par Teoloģijas fakultāti.

Teoloģijas semināra rektors Roberts Akmentiņš savu runu sāka ar citātu no Vecās Derības: — «Mūsu bērni ir kā bulta stipra vīra rokās». Jūs — Universitātes audzinātāji — esat tā roka, kura tur bultu. Šī bulta ir jāizšauj tā, lai sasniedz mērķi, tas ir — pilnvērtīga reliģiski ētiska personība. Universitāte nav kadru kaltuve. Tā ir vieta, kur aug nākotnes cilvēks. Viņa nākotne veidojas tieksmē pēc patiesā, labā, daiļā un svētā. Bez šīs tieksmes nevar būt pilnīgs dzīves gara spēks un pilnīga izglītība. Universitāte bez Teoloģijas fakultātes nav pilnīga un klasiska universitāte. Kultūras cilvēka pilna izglītība nav iespējama bez teoloģijas zināšanām.

Latvijā kopš 1969. gada pastāv evanģēliski luteriskās Baznīcas Teoloģijas seminārs (sākumā to sauca par Akadēmiskajiem teoloģiskajiem kursiem), tas strādā pēc kādreizējiem Teoloģijas fakultātes mācību plāniem. Pasniedzēji ir bijušie absolventi. Taču man pašam Universitāte šķiet kā gaismas pils.

Semināra prorektors Juris Rubenis paskaidroja, ka tuvākajā laikā pēc atvēršanas Teoloģijas fakultāte darbosies kā protestantiska, taču galamērķis ir, lai tā kļūtu pārkonfesionāla. Interesanti minēt, ka Tartu universitātē ar šī gada 1. septembri tiks atjaunota Teoloģijas fakultāte.

Profesors Roberts Feldmanis atzīmēja, cik svarīga šī diena ir gan Universitātes, gan arī Latvijas Baznīcas vēsturē. Universitāte ir ceļā uz savas pilnvērtības apzināšanos. Šis ir slieksnis, kas šķir laikmetus cilvēku garīgajā dzīvē. Apturēta tautas gara izpostīšana un lejupslīde. Tauta atgriežas pie dziļas kristīgās pārliecības.

Tālāk savas domas un priekšlikumus izteica Universitātes padomes locekļi. **Profesors Jānis Porietis** atzīmēja, ka garīguma deficīts mūsu sabiedrībā ir daudz reižu lielāks par materiālo resursu deficītu.

Savukārt **Juridiskās fakultātes dekāns Jānis Vēbers** aplūkoja dažus fakultātes atvēršanas juridiskos aspektus. Bēdīgi slavenais Konstitūcijas 52. pants par baznīcas atdalīšanu no skolas un skolas atdalīšanu no baznīcas ir prettiesisks. Tam pretī jānostāda vispārējās cilvēktiesību deklarācijas 18. pants par reliģijas brīvību. Oficiāli Universitātē Teoloģijas fakultāti var atvērt.

Arī **Ministru padomes Reliģijas lietu departamenta vadītāja vietnieks Jānis Timpa** atzīmēja, ka nav tādu pretrunu, kas liegtu atvērt Teoloģijas fakultāti.

Docents Pēteris Lakis atzīmēja, ka 30. gados humanitāro zinātņu bloks bija tikpat slavens cik dabaszinātņu bloks. Šodien humanitārais bloks ir ārkārtīgi vājš. Pēc pieciem līdz desmit gadiem mēs varam gaidīt, ka kaut kas izmainīsies pēdējam par labu.

Visi Padomes locekļi atbalstīja fakultātes atjaunošanu Universitātē. Tā atgriežas, lai ar savu gara spēku stiprinātu Universitāti un Latviju.

Cauri visiem šiem laikiem ir augusi ziemciešu sakne. Aizbērtais svētavots ir atrakts. Ziemciešu sakne ir palikusi dzīva. Profesors Roberts Akmentiņš reiz teica: «Latvija netika dibināta ne ar spēku, ne ar varu, bet gan ar garu. Ar garu tā ir atkal jāceļ augšā.»

JOLANTA APINE

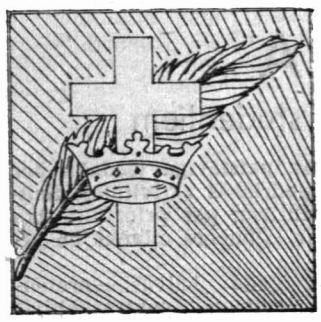

ZIEMCIEŠU SAKNE IR DZĪVA

ŠAJĀ NUMURĀ:

— Teoloģijas fakultātei — būt!

— Что можно купить в Москве?

— Kurš brauks studēt uz Zviedriju?

— Turpinām stāstījumu par latviešu studentiem Maskavā

— Par jauno Latvijas parlamentu domājot

REDAKTORA SLEJA

Ieskatieties šeit publicētajā rokrakstā. Tā autors — Rainis. Rakstīts pirms 1905. gada, kad valdīja stingra cenzūra. Palīdzēšu izlasīt. Tas skan tā:

Īsie pantiņi

—«Ko esat pantiņi tik īsas elpas,
Kā pušu plēstas, biklas nopūtas?»
—«Ak, jāsteidz izteikt, — gaust nau laiks, nau telpas,
Drīz sarkanšvītras pantos iegriežas.»

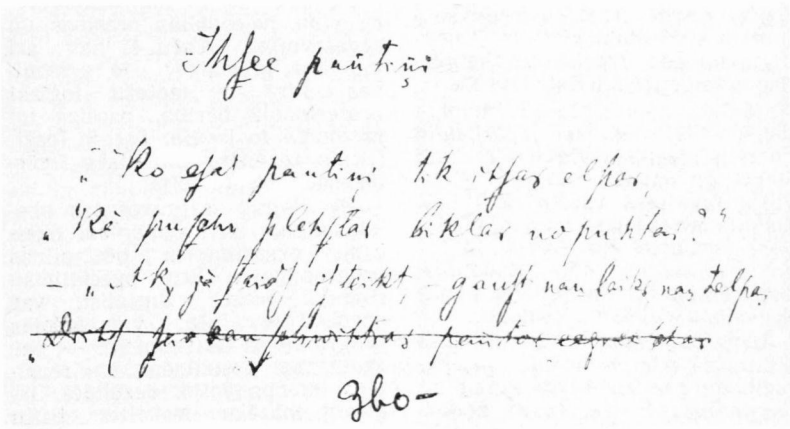

Pēdējā rinda, kā redzat, cenzūras svītrota. Pēc 1905. gada revolūcijas uzplūdiem ar cara 17. oktobra manifestu, iepriekšējo cenzūru atcēla. Palika tikai pēciespiešanas cenzūra, saskaņā ar kuru pastāvēja gan naudas, gan citi sodi, ko izdevējiem uzlika par pieļautajiem pārkāpumiem.

Mūsu laikraksts tā 50 pastāvēšanas gados bija pakļauts pirmsiespiešanas cenzūrai, kas Krievijā tika atjaunota 1917. gada oktobra apvērsuma rezultātā. Katra lappuse varēja tikt iespiesta vienīgi pēc tam, kad Galvenās literatūras pārvaldes darbinieks bija tai uzlicis zīmogu ar maģisko vārdiņu «razrešaju».

Tagad redakcija atbildību par valsts noslēpumu neizpaušanu uzņēmusies pati. Šis ir pirmais avīzes numurs, kas iznāk bez iepriekšējas cenzūras. Galvenā literatūras pārvalde nebūt nav likvidēta, kā tas dažam labam šķiet. Joprojām konsultēsimies ar tās darbiniekiem par dažādiem neizpaušanas noteikumiem. Cita vidū — tādi ir ikvienai valstij.

Tātad varat mūs apsveikt. Esam jau tikuši gandrīz tiktāl kā 1905. gada oktobrī. Taču toreiz iepriekšējo cenzūru atcēla visiem izdevumiem. Tagad — tikai dažiem.

AIVARS JANSONS

KORPORĀCIJAS

Šā gada 30. janvārī notika studentu korporācijas «Tālavija» filistru biedrības atjaunošanas sapulce. Šī biedrība apvieno «Tālavijas» filistrus — aktīvās studijas beigušos krāsnešus*. Sapulces gaitā tika pieņemti biedrības statūti un ievēlēta valde.

Studentu korporācija «Tālavija» ar 6. februāri pēc ziemas pārtraukuma atsāk aktīvo konventa dzīvi.

*** Balstiesīgs studentu korporācijas locekļis.**

JA MĒS KATRS UN VISI KOPĀ...

MANS PIETEIKUMS

Latvijas Universitātes rektors profesors Juris Zaķis savā rakstā (14.12.89.) aicināja katru pasniedzēju ķerties pie kursu aprakstu sagatavošanas, kuri reizē būtu arī pašreklāma, kas kalpotu studentu piesaistīšanai āttiecīgā kursa studijām.

Pirms piesaku savu tēmu, daži vārdi par priekšmetu apmācības sistēmu kopumā. Šī sistēma ir vēsturiski pārbaudīta un tādēļ lietderīga. Tomēr tika atklāti arī tās trūkumi. Savulaik žurnālā «Students» (1938. g.) publicēja plašu diskusiju sēriju «Mācību spēki par Universitāti un studentiem». Varam izdarīt secinājumus, ka, pārejot uz šo sistēmu bez ierobežojumiem, studijas normālā laikā beigs tikai 30—50% studentu. Turklāt, kā norādīts trīsdesmito gadu literatūrā, šis ir **labs rādītājs**, kaut arī pārējie studenti mācīsies divreiz ilgāk, vai nebeigs nemaz. Lai vairāk ieinteresētu intensīvam darbam, priekšmetu apmācības sistēma ieviešama vienlaikus ar mācību maksu. Ja to sedz kāds sponsors, arī tad šai maksai jāskar studenta maks — vislabāk aizdevuma (nevis dāvinājuma) formā. Tas neizslēdz sekmīgam studentam piešķirt stipendijas un pēc augstskolas beigšanas norakstīt daļu aizdevuma.

Maksas apmācība, pēc manām domām, jāievieš un jāpārbauda paralēli tradicionālajai formai. Sākot ar nākošo studiju gadu, katrā fakultātē varētu nodibināt maksas priekšmetu apmācību nodaļu, uzņemot bez specialitātes norādījuma 20—50 studentus. Organizatoriski tas prasītu papildus vienu dekāna vietnieku.

Uzņemot studentus, tie sīki jāinformē par šīs nodaļas priekšrocībām: gandrīz brīva kursu un pasniedzēju izvēle, brīva nodarbību apmeklēšana, praktiski neierobežots studiju ilgums, suverēnās Latvijas Universitātes diploms u. c. Taču jāuzsver arī papildus pienākumi, vispirms brīvprātīgi akceptētā mācību maksa. Jāinformē, ka iegūtā diploma atzīšana citās PSRS republikās būs problemātiska.

Bet tagad pieteikšu vienu savu kursu.

«Statistikas metodes», prof. Oļģerts Krastiņš. Datu un novērojumu apstrādes uzdevumi un elementārmetodes (vidējie, variācijas u. c. rādītāji). Pētījumu rezultātu izvērtēšana ar varbūtību teorijas palīdzību. Sadalījumu likumi un to izmantošana par modeļiem. Izlases metode un tās lietošanas iespējas. Hipotēžu pārbaude ar statistikas metodēm. Kursu var studēt ar vidusskolas priekšzināšanām. Pēc tā apgūšanas ieteicams otrs O. Krastiņa kurss «Statistikas sakarību pētīšana. Tālāk zināšanas var padziļināt, studējot «Modelēšanu un prognozēšanu», «Eksperimentu plānošanu» u. c. Sīkāka informācija atrodama O. Krastiņa mācību grāmatā «Varbūtību teorija un matemātiskā statistika». Otrais izdevums. Rīga: Zvaigzne 1985. — 359 lpp. Kurss ieteicams ekonomistiem, sociologiem, biologiem, žurnālistiem — visiem, kuru darbs saistīts ar novērojumu un eksperimentu datu apstrādi vai statistikas datu izmantošanu.

Tā kā tradicionālā un priekšmetu apmācību sistēma kādu laiku sacentīsies, jāpaskaidro, ar ko minētais kurss atšķirsies no tradicionālajiem.

Daļēji tas ir radniecīgs ar pašreizējo «Statistikas vispārīgo teoriju». Salīdzinot ar pēdējo, statistika nebūs traktēta kā sabiedriska un pēc desmitgadīgām tradīcijām — partejiska zinātne. Statistikas metodes ir universālas, tāpat kā loģika, matemātika, kibernētika, informātika. Taču kurss ir radniecīgs pašreizējai «Varbūtību teorijai un matemātiskai statistikai» (tādēļ mācību grāmata izdota ar šo nosaukumu). Atšķirībā no tradicionālās matemātiskās statistikas, kurss neparedz sarežģītu teorēmu pierādījumus un formulu izdevumus (šī iemesla dēļ to neieteicam fizikas un matemātikas studentiem. Kurss paredzēts nematemātikas studentiem, ņemot vērā viņu potenciālās prasības un sagatavotību. Taču šī nav arī «pavāru grāmata»; jo uzmanības centrā ir metožu loģiski profesionālā būtība, pareiza un racionāla to izvēle, bet jo īpaši, iegūto rezultātu statistiska izvērtēšana, interpretācija.

Pēc kursa sagtavošanas ekonomistiem un sociologiem ieteicams eksaminēties pēc pilnas programmas. Citu specialitāšu studenti, piem., žurnālisti, var pārbaudīties pēc vienkāršotas programmas. Galvenokārt — par uzdevumu nostādnēm un rezultātu interpretāciju, rezultātā, iegūstot mazāku ieskaites ballu skaitu, kuru summa ir priekšnoteikums Universitātes beigšanai.

Pagaidām reāli anotētā kursa klausītāji vēl netiek reģistrēti. Tomēr interešu aptaujas līmenī būtu lietderīgi «nosacītus» pieteikumus saņemt. Īsā zīmītē lūdzam sniegt šādas ziņas: fakultāte, kurss, specialitāte, vēlams arī vārds un uzvārds. Tālāk uzrādiet vienu no sekojošām atbildēm:

1) šādu kursu gribētu klausīties;
2) gribētu klausīties, ja tas aizstātu tradicionālos kursus;
3) pieteiktos, ja šī kursa programma ir šaurāka nekā tradicionālā programma;
4) varēšu atbildēt, ja būs visu pasniedzēju pieteikumi;
5) šis kurss neinteresē, bet atbalstu maksas priekšmetu apmācības ideju;
6) labāk lai viss paliek pa vecam.

Protams, varat izteikties arī plašāk. Atbildes lūdzu nododiet «Universitātes Avīzes» redakcijā. Jau iepriekš pateicamies par atsaucību.

OĻĢERTS KRASTIŅŠ

PAR BIJUŠO...

Par zinātniski pētniecisko darbu finansēšanu LU

Sajā nelielajā rakstā, kas uzrakstīts uz mūsu izstudēto Universitātes preses materiālu pamamata (avīzes «Students» un «Universitas»), gribam pastāstīt par Latvijas Universitātes zinātniski pētniecisko darbu finansēšanas veidiem 20.—30. gados. Jau iepriekš nepieciešams pateikt, ka pilnvērtīgai šādas tēmas apgaismošanai mūsu no augstāk minētajiem avotiem iegūto ziņu, protams, nepietiek, un šis raksts jāuzskata par provizorisku mēģinājumu tuvoties šai, pēc mūsu uzskatiem, svarīgajai un interesantajai tēmai.

Jau tūlīt nepieciešams atzīmēt apstākli, ka Latvijas Universitātes finanses bija nepietiekamas, un šis apstāklis nopietni ietekmēja LU zinātniski pētniecisko darbu stāvokli. Tā, piemēram, 1927. g. rektors prof. M. Zīle norādīju, ka līdzekļu nepietiekamība apdraud iespējas veikt Universitātē zinātniski pētniecisko darbu. Un ar šādiem paziņojumiem profesoru un pasniedzēju sastāva pārstāvji uzstājās vairākkārt. Nav izslēgts, ka tieši šādi paziņojumi kļuva par iemeslu tam, ka 1935. g. pavasarī Latvijas republikas Ministru kabinets izdalīja Universitātei 1000 latu zinātniskās pētniecības fonda nodibināšanai. Bet jau tā paša gada oktobrī trim Universitātes zinātniekiem tika izmaksāti 2500 latu viņu zinātnisko pētījumu finansēšanai. (Asistentam A. Veģim — 400 latu.) Turpmāk LU zinātnieki saņēma asignējumus no šī fonda pastāvīgi. Pēc ziņām, kas sniegtas grāmatā «Latvijas Universitāte divdesmit gados», uz 1939. g. 1. augustu fonds no dažādiem avotiem saņēma 124 600 latu.

Lielu palīdzību Universitātei sniedza arī tāda iestāde kā Kultūras fonds, kas par savu uzdevumu bija licis visāda veida Latvijas zinātnes veicināšanu. Tādiem mērķiem kā LU profesoru un pasniedzēju komandējumi, zinātnisko darbu izdošana, zinātniski pētniecisko darbu veikšana Universitāte līdz 1939. g. saņēma no Kultūras fonda 500 000 latu. Vidēji gadā tika saņemti apmēram 25 000 latu. Vai šī summa sedza LU vajadzības? Kā šādas palīdzības piemēru var minēt prof. R. Viperu, kurš savas monogrāfijas izdošanai saņēma no šī fonda 3200 latu, Filoloģijas un filozofijas fakultātes eksperimentālās psiholoģijas laboratoriju, kuras vajadzībām Kultūras fonds izdalīja 2000 latu. Tā palīdzību zinātnisko pētījumu veikšanā izmantoja Universitātes Botāniskais dārzs, Sistemātiskās zoloģijas institūts utt.

Zinātniskā darba finansēšanai tika izmantoti arī līdzekļi no Kr. Morberga fonda. Tā 1939. g. aprīlī. Universitātes padome izdalīja LU zinātnieku grupai 6000 latu no šī fonda līdzekļiem zinātnisko pētījumu veikšanai.

Visbeidzot, subsīdijas Universitātes zinātniskajiem pētījumiem izdalīja arī personīgās firmas. Tā 1939. g. a/s «Degviela» izdalīja LU 2000 latu pētījumiem sintētiskā benzīna rūpniecības jomā.

Visas šīs ziņas mēs minējām tādēļ, lai parādītu, cik daudzveidīgi bija LU zinātniski pētniecisko darbu finansēšanas avoti. Taču uz šodienu atklāts paliek jautājums par precīziem to līdzekļu apmēriem, kādus LU izmantoja šiem mērķiem. Nav līdz galam skaidrs, kādās proporcijās kopējā sistēmā bija pārstāvēti valsts budžeta, dažādu fondu, firmu līdzekļi, atsevišķu personu ziedojumi. Pēc mūsu domām, būtu interesanti salīdzināt šos līdzekļus ar tām summām, kuras tajā pašā laika periodā zinātniski pētnieciskajam darbam izdalīja citu Eiropas valstu universitātes. Domājam, ka šāds pētījums palīdzēs labāk iepazīt vienu no Latvijas Universitātes vēstures būtiskiem aspektiem.

G. BRIEZKALNS,
ZB vec. bibliogrāfs

IKGADĒJĀ BALVA

optikas un optoelektronikas virzienā orientētiem studentiem

Pagājušā gada 7. februārī LU Zinātniski pētnieciskās nodaļas kolektīvs nodibināja ikgadēju balvu 200—250 rubļu apmērā zinošākajam, zinātkārākajam, vispusīgākajam studentam — censonim, kuru pasniedz Spektroskopijas nodaļas dibināšanas dienā. Naudas līdzekļus balvai veido ziedojumi Spektroskopijas nodaļas Kultūras fondam.

1989. gadā balvu ieguva Fizikas un matemātikas fakultātes 5. kursa studente LAIMA VEINBERGA. Varbūt veiksmi nesa studentes zīmīgais vārds, bet nenoliedzami, ka žūrija ņēma vērā Laimas teicamās zināšanas visos speckursos, patstāvīgo viedokli par darbu specialitātē un sabiedriskās aktivitātes. Salīdzinot ar citiem pretendentiem, par prioritāti tika atzīts arī tas, ka Laima ir ģimenes cilvēks un arī māmiņa.

Žūrija jau méklē šī gada balvas pretendentus. Balvas nolikums ievietots Spektroskopijas nodaļas un Optikas mācību laboratoriju ziņojumu stendos. Kas būs šī gada veiksminieks?

Spektroskopijas nodaļas laboratorijas vadītājs
ARNOLDS ŪBELIS

Zviedrijā nupat kā

bija mūsu rektors profesors J. Zaķis. Brauciens bija Stokholmas universitātes uzaicinājuma dēļ. Rektors Inge Jonssons turpināja iepriekšējā rektora aizsāktos sakarus. Pagājušajā gadā tika parakstīts līgums par zinātniskajiem pētījumiem un studentu apmaiņu. Bija jākonstatē, kā iet ar līguma realizāciju.

Biju trīs pilnas dienas, pabiju četrās universitātēs: Stokholmas, Upsalas, Čalmersa tehnoloģiskajā un Gēteborgas universitātē. Vispār Zviedrijā ir septiņas universitātes. Kopīgs visās augstskolās ir tas, ka zviedri, tāpat kā mēs, uzskata sevi par mazu tautu. Jutām mazas tautas īpatnību: veikt zinātniski pētniecisku darbu, dot augstāko izglītību pasaules līmenī var vienīgi ar **pasaules** valodu. Ar jebkuru pasniedzēju Zviedrijā var runāt angliski. Ja nemācēsim vairāk kā krievu valodu, tad šeit «savā sulā» vien vārīsimies. Pāri par 90% zinātnē informācija pieejama angļu valodā. Tā ir viņu iespēja izvirzīties mums priekšā. Tāpēc mums arī ar valodas palīdzību jāpaver durvis uz nietumiem.

Stokholmas universitāte ir relatīvi jauna. Valsts augstskola — no 1960. gada. Tai laikā — spēcīga kustība par to, lai izglītība būtu brīvi pieejama. Valsts universitātē maksas par studijām nav. Ārzemniekiem, jebkuras valsts pilsoņiem, arī piedāvā šādu iespēju, protams, jāiztur stingros iestājeksāmenus zviedru vai (tekošā!) angļu valodā. Daudzkārt izvirza prasību pirmā kursa laikā apgūt zviedru valodu, jo angliski pasniedz vienīgi atsevišķus priekšmetus.

Stokholmas universitāte orientēta uz dabas un humanitārajām zinātnēm. Divdesmit astoņi tūkstoši studentu.

Upsalas universitātē man teica: universitāte sekmīgi var strādāt nošķirtā pilsētas daļā, vai mazā pilsētiņā. Liela pilsēta traucē mācību darbu. Veidot universitāti pēc kemposa principa, tas tomēr ir būtiski. Galvenais nodarbību rajons arī Stokholmas universitātē ir kompakts. Čalmersa tehnoloģiskajā universitātē gluži kompakts.

Gēteborgā abām universitātēm vairākas katedras ir kopīgas. Tā mēs varētu ar laiku veidot ko kopīgu ar jauno Rīgas tehnisko universitāti. Zviedrijā uz 1,2 miljoniem iedzīvotāju — viena universitāte. Tai ziņā esam līdzīgi.

Par kompaktajām teritorijām runājot, atcerēsimies mūsu bibliotēkas. Pasaules prakse liek veidot lielu centrālo bibliotēku, nevis fakultāšu bibliotēkas. Stokholmā šāda bibliotēka ir savienota ar lielu mācību korpusu. Šeit pastāv gandrīz pilnīga kompjuterizācija. Bibliotēkā ir 14 tūkstošu lasītāju vietas. Vajadzētu saskaitīt mūsu darba vietas un studentus. Bibliotēkas pieejamība ir nopietns jautājums universitātē. Upsalas universitāte pastāv kopš 1477. gada. Teoloģijas fakultāte ir vienīgi Upsalā un Lundā. Citur nav.

Upsala ir viena no izcilām vietām, kur pētīt elementāndaļiņu fiziku. Viņiem ir moderna materiālā bāze.

Visur interesējāmies par to, kāds izskatās diploms, kādus zinātniskos grādus piešķir. Valstī ir centralizēta sistēma, bet universitātes pašas izšķiras, kā to realizēt. Pamatkursa nobeigšana nav nekas sevišķs, tādēļ to nepavada īpašas ceremonijas. Toties doktora grāda piešķiršana notiek pat ar lielgabala šāviņu (Upsalā) un baznīcu zvanu pavadību.

Kāda būs mūsu turpmākā sadarbība? Viņi mums tādu piedāvā. Pašlaik Zviedrijā ir piešķirti līdzekļi palīdzībai Austrumeiropai. Trīs Baltijas republikas tiks īpaši atbalstītas. Brīva izglītība nenozīmē, ka nekas nav jāmaksā, jo ir taču dzīvošanas izdevumi, kas izglītības jēdzienā neietilpst.

Piemēram, katram studentam jābūt studentu savienības biedram, (400 kronas gadā). Dzīvošanas izdevumus lēš uz 4500 kroniem mēnesī. Medicīniskie, sociālie pakalpojumi daudzos gadījumos ir par brīvu, vai ļoti lēti. Īrēt istabas ar labierīcībām blakus, maksā 1000 kronu mēnesī. Pašlaik jāsavāc informācija, jāizveido istaba, kur varētu iepazīties, ko piedāvā pasaules universitātes, lai jebkurš students varētu tur sev ļoti konkrētas ziņas gūt. Tagad jānāk iniciatīvai no studentu puses. Brauks tie, kas zinās, ko viņi grib un būs sagatavojušies — īpaši valodas ziņā.

Minimāli jānodzīvo vesels semestris, lai apgūtu kādu vienu kursu. Viņu semestris ilgst 20 nedēļas. Parasti students ņem četrus kursus. Viens kurss ilgst 5 nedēļas. Var arī tikai uz 5 nedēļām apgūt vienu priekšmetu. Tātad, minimālais laiks — 5 nedēļas, tad semestris, viens gads vai vairāki gadi.

Braucienam uz pāris nedēļām nav jēgas. Tātad, jāzin mācību plāni — kad attiecīgais kurss tiek lasīts.

Lidmašīnā 3 stundu laikā par 170 rubļiem caur Tallinu var nokļūt Stokholmā.

Uzklausīja
AIVARS JANSONS

PAR JAUNO LATVIJAS PARLAMENTU DOMĀJOT

5. janvārī LU Lielajā aulā Universitātes TF nodaļa aicināja uz konferenci augstskolas kolektīvu. Darba kārtības galvenais jautājums bija LTF izvirzītā kandidāta **Andreja Panteļejeva** priekšvēlēšanu programmas **novērtējums**, kā arī iespējamo alternatīvo kandidātu izvirzīšana.

A. Panteļejevs īsumā iepazīstināja ar savu priekšvēlēšanu platformu, kas, pēc paša vārdiem, pamatos saskan ar kopējām LTF priekšvēlēšanu tēzēm, vienlaicīgi arī akcentējot tieši savus specifiskos programmas punktus, kuru apzīmējumam viņš bija izvēlējies savdabīgu metaforu — «mans sirds āķītis». Un tas skan sekojoši — **par sevišķu valsts līdzekļu ieguldīšanu zinātnē un izglītībā, kā vienīgo veidu Latvijas konkurētspējas uzturēšanai pasaules** tirgū. Deputātu kandidāts izteica argumentētu pamatojumu savai atziņai, ka jaunatnes izglītošana, «jaunatnes smadzenes» ir garantēti stabils kapitāls šodienas visai labīlajā politiskajā un ekonomiskajā situācijā.

A. Panteļejevs atbildēja uz konferences dalībnieku jautājumiem. Atklātā balsošanā klātesošie izteica nedalītu atbalstu LTF kandidātam.

Tad uz jautājumiem atbildēja viens no Latvijas reformkomunistu pašreizējiem līderiem un iedvesmotājiem **Aivars Endziņš**, kurš arī, kā zināms, balotēsies Latvijas AP vēlēšanās.

Konference pieņēma **divas rezolūcijas. Pirmajā no tām** tiek atbalstīts laikraksta «Rīgas Balss» redakcijas aicinājums par izdevuma statusa maiņu (kolektīvs turpmāk vēlas būt vienkārši **pilsētas vakara avīze** nevis visiem zināmas iestādes un sab. organizācijas ideju paudēji) un par arhaiskās devīzes «Visu zemju proletārieši, savienojieties!» aizstāšanu ar kādu laikmetīgāku uzsaukumu.

Otrās rezolūcijas pamatā ir ieteikums Rīgas Kirova rajonu turpmāk dēvēt par Iekšrīgu vai Vecpilsētu.

Konferences izskaņā vārdu lūdza **rektors J. Zaķis.** Viņš nolasīja aicinājumu Latvijas, «Mūsu vienīgās Dzimtenes, mūsu Tēvzemes iedzīvotājiem» (pilns teksts tiks publicēts centrālajā presē), ko parakstījuši visdažādāko nozaru pārstāvji, Latvijā pazīstami sabiedriski darbinieki un iestāžu vadītāji. Viņu vidū — J. Zaķis, Ā. Kļockins, I. Bražis, V. Šļakota, J. Janeks, V. Bresis, A. Gorbunovs, A. Kauls un citi.

05.02.90.

UNIVERSITĀTES INFORMĀCIAS AĢENTŪRA

Kā klājas valsts valodai?

Manuprāt, slikti — mūsu Alma mater, nacionālajā augstskolā. Un tā apgalvoju tāpēc, ka nejūtu latviešu valodas reālu nostiprināšanos grupās ar apmācību krievu valodā. Lūk, tikai daži fakti — par saviem krievu kolēģiem esmu teicis jau daudzkārt: vai var uzskatīt par normālu, ka LATVIJAS ĢEOGRĀFIJU JOPROJĀM NELASA VALSTS VALODĀ, lai gan skolotājus gatavojam tikai republikai un mācību līdzekļi ir tikai latviešu valodā. Un daļa cittautībnieku jau saprot, vai pat labi runā latviski. Otrs fakts — neviens (ieskaitot dekānu) nekādi nevar man pamatot, kāpēc nodarbību saraksts nav tikai valsts valodā. Šis pamatdokuments taču varētu būt pirmais pussolītis uz valsts valodas apguvi. Starp citu, nebūt nedomāju, ka līdzīgi fakti nav citās fakultātēs. Varbūt pat ir daudz priecīgāk.

Lai noskaidrotu, kā valsts valodu uztver un vērtē studenti — cittautībnieki, kuri nemācās grupās ar apmācību krievu valodā, LTF nodaļa veiks aptauju (ar doc. P. Laķa sastādītās anketas palīdzību).

Anketā ietverti jautājumi ar atbilžu variantiem, kas ļaus noskaidrot anketējamo (mēs plānojam aptaujāt gan dienas, gan vakara nodaļu studentus) attieksmi pret latviešu valodu, valodas prasmes pakāpi un, galvenais, — iespējas un problēmas valsts valodas apguvē.

Ļoti ceram uz fakultāšu dekānu atbalstu un, protams, aptaujas anketas publicēsim tūlīt pēc to apstrādes. Bet visus tautfrontniekus aicinu aktīvi iekļauties šajā darbā.

Nobeidzot atgādinu, ka LTF nodaļas valde un koordinācijas padome sanāk 21. (nevis 20.) februārī preses konferenču zālē — valde — 14.30, bet padome 16.30.

JĀNIS STRAUHMANIS,
LTF nodaļas valdes priekšsēdētājs

AINĀRS DIMANTS,
stud. journ. Maskavas universitātē

Latviešu studenti Maskavā no pirmās līdz otrai atmodai

(Nobeigums. Sāk. «UA» 18. nr.)

Viena pastāvīga amatpersona tomēr bija — «Vakara» kasieris, kas iekasēja no biedriem sīkos mēnešu maksājumus par laikrakstiem, žurnāliem un sapulču dienām tējas galda izdevumiem. Vislielākais kopā turētājs tomēr bija K. Valdemārs. Par to studentu «Vakara» dalībnieks J. Kreicbergs raksta: «Idejiski, patriotiski noskaņotos jaunekļus kā magnēts pievilka Valdemāra vārds un slava. Kamēr Maskavā nebija latviešu biedrības, ne biedrības telpu, Valdemārs izpildīja biedrības lomu, un viņa dzīvoklis bieži vien bija piestāšanās vieta iebraucējiem. Mazākais ikviens latvietis tautietis, kas ieradās Krievijas vecajā galvaspilsētā, turēja par savu pienākumu apmeklēt Valdemāru, vienalga, vai kā ciemiņš, vai kā vietas meklētājs.»

Kad Maskavas vakarnieki sapulcējušies K. Valdemāra mājā, tad tur netrūkuši studentu «Vakara» dalībnieki. Nacionāldemokrātiskās jaunlatviešu kustības tēvs, sabiedriskais darbinieks, tautsaimnieks un literāts Valdemārs mēdzis reizi mēnesī sasaukt šādas sanāksmes, kurās lasīti dažādi sacerējumi vai arī brīvā runā iztirzāti aktuāli jautājumi. Pēc vispusīgām debatēm par nolasīto tematu pārrunāti arī interesantākie dienas jautājumi.

Ir ziņas, ka K. Valdemārs dzīvojis Katkova redakcijas «Moskovskije vedomosti» namā Strastnoja bulvārī, namā, kur tagad atrodas Viskrievijas Teātra darbinieku savienība. Simboliski, ka tas ir tūlīt nākamais aiz kādreizējā Latviešu kluba Strastnoja bulvārī 8, kas bija nozīmīgākā latviešu pulcēšanās vieta Maskavā padomju laikā līdz trīsdesmito gadu beigām, un tagad uz šīm telpām pretendē Maskavas Latviešu kultūras biedrība, Latvijas Kultūras centrs Maskavā.

III vispārīgajos latviešu dziesmu svētkos Rīgā 1888. gadā dziedājuši arī 13 Maskavas latviešu studentu «Vakara» dalībnieki. Šī organizācija aktīvi līdzdarbojās arī studentu rakstu krājumu «Pūrs» izdošanā, kam ir liela nozīme dzejnieka Eduarda Veidenbauma biogrāfijā. Tas ir tikai viens no toreiz īstenotās Maskavas, Pēterpils, Tērbatas un Rīgas latviešu studentu kopdarbības piemēriem.

Materiālie līdzekļi un līdz ar to dīves labklājība visiem organizācijas dalībniekiem nebija vienādi. Daudziem nācās pelnīties ar dažādiem darbiem, lai iegūtu līdzekļus uzturam un citām vajadzībām, jo no mājām saņēma gaužām maz vai arī gluži nekā. Te vietā pieminēt, ko atzīmējusi K. Barona kundze Dora par 1889. gada studentiem: «Sorden pienāca atkal daudz jaunu studentu, un visi maztur īgi. Palīdzības katrā ziņā vajag.» Šinīs gados kā vecie Maskavas vakarnieki, tā studenti sacer dažādus rakstus, ko ievieto avīzēs «Baltijas Vēstnesis», «Dienas Lapa» un žurnālā «Austrums».

Pēc «Fraternitas Moscoviensis» nodibināšanās nosprieda uz sabiedrības rēķina noīrēt lielāku korteli, kurā daudzie biedri varētu sapulcēties. Šāda kopīga dzīvokļa uzturēšana gan bija grūta materiālajā ziņā, tomēr lielā mērā veicināja studentu sabiedrības darbību. 1901./1902. mācību gadā biedrībā nolasīti 15 referāti: «Iekšējās cīņas latviešu laikrakstos», «Pilsētu uzņēmumi», «Tiesību celšanās un to aizstāvēšana», «Etnogrāfija», «Dzīvnieku sabiedrības» u. c.

Maskavas latviešu biedrība izveidojās no Maskavas latviešu lasāmajiem vakariem. Taču šī gadsimta pirmajos gados tā savā darbībā sāka aprimt. Atmiņās teikts: «Šīs biedrības raksturīgākā pazīme bija snaudulība un mietpilsoniska omulība. No garīgās dzīves tur tik pat kā nebija. Šad un tad sarīkoja pa ballītei, kaut ko darīja dāmu komiteja, bet vakaros sanāca daži tirgotāji, daži skolotāji baudīt atpūtu pie bufetes. Tas bija vecu, nogurušu vīru klubs. Studentiem tur nebija ko darīt. Ļauna jau šī biedrība nebija, savus uzdevumus viņa izpildīja. Naudas līdzekļi viņai netrūka, jo biedri bija pārtikuši ļaudis. Biedrība nāca pretim studentiem tanī ziņā, ka vienreiz gadā atvēlēja savas telpas studentu izrīkojumiem.» E. Pulpe izstrādā statūtus jaunai biedrībai ar plašākiem uzdevumiem. Šis darbs beidzas ar Maskavas latviešu palīdzības biedrības nodibināšanu. Biedrības nolūks bija pulcēt ap sevi latviešu amatniekus, inteliģentus, iestāžu kalpotājus un vispār tos latviešus, kas ar veco Maskavas latviešu biedrību nebija apmierināti. Tomēr šī biedrība ilgi nepastāvēja. Tāpat ilgi nepastāvēja Vīgneru Ernesta nodibinātā Maskavas latviešu dziedāšanas un mūzikas biedrība. Vēlāk — 1907. gadā nodibinājās Maskavas latviešu tautas izglītības biedrība, kuras mūžs bija krietni ilgāks. Tā pastāvēja vairākus gadus un darbojās ļoti intensīvi, sarīkojot gan teātra izrādes (ar Birutu Skujenieci un Arvedu Bergmani priekšgalā), gan priekšlasījumus un jautājumu vakarus, kuros aktīvi piedalījās latviešu studenti. Biedrībai bija arī savs koris.

Pa tam laikam turpinājās studentu sabiedrības darbība, kurā bija arī grūtības statūtu reģistrēšanā universitātē, kuras zināmā mērā radīja arī sabiedrības nacionālā nokrāsa. «Pēc darīšanu un literārisķām sapulcēm parasti mēdza notikt kopīgas vienkāršas vakariņas pie tējas glāzes, kopīgi iegādājoties baltmaizi, desas u. t. l. Stiprākus dzērienus lietoja pavisam reti un tikai sevišķos gadījumos. Šinīs sanāksmēs tomēr valdīja omulība, neviens vakars nepagāja bez dziesmām un jautrības,» atminas kāds vecbiedrs. Šīs sanāksmes noritēja ik pārsestdienas. «Nedz agrākie, nedz 1907. g. izstrādātie statūti neatgādināja parasto studentu korporāciju satversmes. Līdzība bija tikai dažos nosaukumos: sabiedrības priekšnieku sauca par senioru, vecbiedrus par filistriem, biedrības mītni par konventkorteli. Korporāciju gars nekad nebija piemītis šai diezgan vecai, vēl Čakstes laikos nodibinātai organizācijai. Biedri savā starpā dzīvoja saticīgi un draudzīgi. Bija pieņemts savās starpā uzrunāties uz «tu». Konventkortelī valdīja sirsnība, omulība un jautrība. Alkoholiskos dzērienus nekad tur netiku redzējis. No biedriem tikai kādi 3—4 bija mēreni alkohola cienītāji, bet šī cienīšana izpaudās ārpus konventkorteļa, dažkārt apmeklējot kādu alus tirgotavu (pivnaja) vai retāk kādu studentu restorānu ap Tveras bulvāri. Alu studenti Maskavā vispār maz dzēra, vairāk jau Kaukāza vīnu.

Katru biedru uzņēma bez kādiem personības pašcieņu pazemojošiem pārbaudījumiem. Biedri izsargājas no katras aizskarošas izturēšanās. Manā laikā neatceros neviena personīga konflikta gadījuma. Viegla, labsirdīga «paāzešana» gan nebija sveša lieta, bet to piekopa tikai tie biedri, kam bija sevišķas dāvanas uz humoru un asprātībām, un tas tikai vēl vairāk vairoja jautrību un labsirdīgus smieklus. Vienreiz gadā sarīkoja studentu balli Maskavas latviešu biedrībā Petrovkas ielā 41. Ienākumu sadalīja pabalstos trūcīgiem studentiem. Citādi «Fr. M.» kā organizācijai nekādas sadarbības ar Maskavas latviešu biedrību nebija. Sakars ar latviešu koloniju pastāvēja vairāk personālās attiecībās — studentiem bija pazīstamas latviešu ģimenes, kurās viņi šad tad viesojās.»

Pienāca 1905. gada revolūcija. Tajā aktīvi piedalījās arī Maskavas latviešu studentu vakara 1890./1891. akadēmiskā gada dalībnieks pazīstamais literatūrkritiķis Janis Jansons-Brauns. No otras puses — par reakcionāru nostāju pret latviešu tautas centieniem no sabiedrības tika izslēgts augstāk minētais F. Veinbergs. Arī Maskavā revolūcijas laiks organizācijas darbību pamatīgi iztraucēja, tā pagura. Bija arī dažādas politiska rakstura domstarpības. Pēc kāda laika no sabiedrības atšķēlās korporācija «Fraternitas Moscoviensis». Tomēr pēc šī notikuma sabiedrības filistru sapulce 1914. gada 3. janvārī lemj par sabiedrības gaitas turpināšanu uz nacionāliem pamatiem, atbilstoši tās vēsturiskajai pagātnei. Sabiedrība iegūst nosaukumu «Austrums». Maskavā «Austruma» biedri arvien ir turējušies draudzīgi kopā ne tikai oficiālajā organizācijas dzīvē, bet atsevišķos pulciņos kopīgi apmeklējuši gleznu galerijas, operu un teātru izrādes, ievērojamus priekšlasījumus u. tml. Protams, nācās rēķināties arī ar studentu maka iespējām, lai dabūtu biļeti uz F. Šaļapina dziedājumu Lielajā teātrī, nācās pie kases lodziņa dežurēt cauru nakti, ar grūtībām ieņemot rindu tūlīt pēc vakara izrādes. Tā laika students apgalvo: «Nelielā austrumiešu saime Maskavā savu brīvo laiku neveltīja izdaudzinātai studentu uzdzīvei. Patiesībā iedzeršana un jautrāki brīži lai gan nebija pavisam novārtā, tomēr ieņēma samērā niecīgu vietu mūsu laika pavadīšanā.» Šajā pirmā pasaules kara laikā «Austruma» biedri piedalās arī diskusijās Maskavā jautājumā par Latvijas nākotni. Rosīgu darbību «Austrums» turpināja kā akadēmiskā vienība Latvijas Universitātē Latvijas Republikas laikā. Tā vecbiedri bija divi pirmie Latvijas prezidenti — jau minētais J. Čakste un pēc viņa nāves — Gustavs Zemgals. Akadēmiskās vienības darbību Latvijā pārtrauca neatkarīgās valsts okupācija, aneksija un inkorporācija Padomju Savienībā 1940. gadā. Taču vēl šodien darbojas «Austruma» kopas Kanādā, ASV, Zviedrijā un Austrālijā. 1989. gada 9. septembrī «Austrums» atjaunojis darbību Latvijā, pašlaik to atjauno arī Maskavā. Loks noslēdzies. Vēsturiskā saikne starp pirmo atmodu un pašreizējo trešo latviešu nacionāldemokrātisko kustību te, Maskavā, ir ļoti uzskatāma. Nevar aizmigt mūža miegā tauta, kura pirms simts gadiem uz šejieni, uz Maskavu, Fricim Brīvzemniekam un Krišjānim Baronam sūtīja tūkstošiem tautasdziesmu — dainu. To dailē un gudrībā koncentrējies tas latviešu kultūras gēns, ko tomēr esam arī sevī saglabājuši. Mūsu kultūras ceļš Maskavā ir ilgs un nav galā. Cerēsim, ka neapsīks mūsdienu latviešu studentu un aspirantu rosība šajā Austrumeiropas metropolē, arī darbojoties savā biedrībā «Krišjānis».

P. S. Par latviešu aktivitātēm Maskavā Pirmā pasaules kara laikā šeit plašāk neesmu stāstījis, jo tās jau pieder otrajai atmodai un neiekļaujas raksta tematā. Protams, «Austruma» darbība šai laikā ir tikai viena neliela šķautne, rosība ir daudz plašāka.

PAULS ARISTE

(3.II 1905. — 1.II 1990.)

Pāris dienu pirms savas 85. gadskārtas, kura apritētu 3. februārī, aizsaulē aizgājis Tartu universitātes profesors, Igaunijas zinātņu akadēmijas akadēmiķis, Latvijas Universitātes Goda biedrs Pauls Ariste.

Ar šī cilvēka vārdu saistās vesels laika posms ne tikai somu-ugru, bet arī latviešu valodniecībā. Trīsdesmit gadu laikā, līdz pat astoņdesmito gadu sākumam, profesors P. Ariste sniedzis daudzpusīgu palīdzību mūsu republikas filologiem. Viņš bijis zinātniskais vadītājs, recenzents vai oponents vairāk kā trīsdesmit Latvijas valodnieku un literatūrzinātnieku pētījumiem, piedalījies zinātnisko padomju darbā un konferencēs. Ar savu erudīciju, plašajām dažādu valodu zināšanām, akadēmiķis ir kļuvis par leģendu daudzu valodnieku aprindās.

Kā tika atzīmēts 30. janvārī, P. Aristes darbības godināšanas pēcpusdienā Latvijas Filologu biedrībā, Pauls Ariste bija paraugs, kurš, mīlēdams savu tautu un valodu, mācījis dažam labam cittautietim, ka dzimtā valoda ir ikvienam visskaistākā un vismīļākā, taču kulturālam cilvēkam ir pienākums prast visu tuvāko kultūrtautu valodas, gluži kā tās, ko runā visā plašā pasaulē. Valodu prasme ir atslēga ar ko var atslēgt citas tautas sirds durvis un saprast ikvienu tautu.

Akadēmiķis P. Ariste mudināja pētīt latviešu valodas salas ārpus Latvijas, kā arī vākt materiālus par Latvijas čigānu valodu, par somu-ugru valodu pēdām Latvijā, par sastatāmās valodniecības problēmām. Viņš sūgestēja ar savu personību un vienkāršību. Profesors P. Ariste bija liels cilvēks, kurš nekad neparādīja savu pārākumu. Savu audzēkņu pētījumos viņš prata atrast to labo, kas bija īpaši izceļams un tālāk attīstāms.

Daudzu somu-ugru, indoeiropiešu un semītu valodu pratējs, akadēmiķis Pauls Ariste kļuva par daudzu valodniecisko disciplīnu pētījumu aizsācēju. Viņa pētījumi fonētikā, dialektoloģijā, etimoloģijā, valodu kontaktu jomā un citās nozarēs ir iegājuši valodniecības zelta fondā.

Lielākajam Baltijas valodniekam aizejot mūžībā, par viņu skumst Filoloģijas, Svešvalodu un Pedagoģijas fakultāšu valodnieki.

SPORTS

REKORDI UN UZVARAS

Ar LU sieviešu komandas uzvaru vieglatlētikā noslēdzās Rīgas pilsētas čempionāts. Šī bija mūsu komandas septītā uzvara. Soreiz LVFKI komandu pārspējām par 14 punktiem. Mūsu vīriešu izlase otrajā vietā aiz RPI, tādējādi pārspējot LVFKI.

Individuāli jāuzteic J. Jeršova (Fin. un tirdz. fak.) par uzvaru tāllēkšanā 6.05 m, bet 200 m skrējienā veicot 26.9 s deva vērtīgus ieskaites punktus. Trešā tāllēkšanas sektorā bija daudzcīņniece I. Zeidaka (Fin. un tirdz. fak.) 5.80 m, bet 60 m barjerskrējienā personiskais rekords 8.8 s (5. v.). Negaidīta bija Z. Krūmiņas (Fil. fak.) uzvara augstlēkšanā 1.70 m, Zandai personiskais rekords tāllēkšanā 5.71 m. Vīriešiem kārtējo uzvaru mini sprintā 60 m guva G. Zālītis (Vad. un ek. inf. fak.) 6.7 s, šeit trešais bija E. Kušķis (Jur. fak.) 6.8 s, bet 7. v. G. Dambenieks (Biol. fak.) 6.9.

Veiksmīgs lēciens trīssolī 15.87 m tālumā nodrošināja A. Apinim (Ped. fak.) otro vietu, bet nieka 1 cm tāllēkšanā šķīra Artūru no trešās vietas. Rezultāts 7.07 m. Otrā vietā arī A. Krišāns (Fin. un tirdz. fak.) 200 m distancē 23.5 s, bet 60 m barjerskrējienā viņam 6. vieta ar personisko rekordu 8.0 s. Divas trešās vietas R. Blūmam (Svešval. fak.) kārtslēkšanā ar 4.60 m, bet augstlēkšanā 2.03 vēl izcīnot 5. v. 60 m barjerskrējienā Ronalds sasniedza personisko rekordu 8.0 s. Vēl jāatzīmē L. Nagles (Fiz. un mat. fak.) 3. vieta augstlēkšanā 1.70 m un personiskais rekords lodes grūšanā 11.36 m.

Veiksmīgi startēja J. Bušmane (Fin. un tirdz. fak.) 60 m gludskrējienā 7.8 s (7. v.), bet komandai 13 punkti un 60 m barjerskrējienā 8.9 s (atk. pers. rek.) (6. v.). Vērtīgus ieskaites punktus guva arī L. Eglīte (Fiz. un mat. fak.), J. Šleseris (Ģeogr. fak.), V. Priedītis (Fiz. un mat. fak.), kā arī A. Česnokova (Ped. fak.).

Piedaloties BSB «Daugava» meistarsacīkstēs čempiona titulus ieguva I. Zeidaka 60 m barjerskrējienā 8.9 s, bet bronza tāllēkšanā 5.65 m, kā arī G. Zālītis 60 m gludskrējienā 6.7 s, bet tāllēkšanā sasniedza augstu rezultātu 7.35 m. Kārtslēkšanā visaugstāk lēca mūsu R. Blūms 4.40 m, bet augstlēkšanā ar 2.00 m otrā vietā, bet 60 m barjerskrējienā 3. v. 8.1 s. Otrās vietas ieguva G. Dambenieks 60 m skrējienā 6.9 s un A. Krišāns 60 m barjerskrējienā 8.1 s. Negaidīta bija G. Zamberga (Fiz. un mat. fak.) uzvara 800 m skrējienā 2:20.6 min. Tāllēkšanā nepārspēta palika J. Jeršova 5.99 m, Jeļenai bronzas godalga arī 60 m skrējienā 7.9 s. Sudrabs L. Eglītei 60 m barjerskrējienā. bet bronza G. Ivbulei (Ģeogr. fak.) 400 m distancē.

Vienlaicīgi risinājās arī lauku sporta biedrības «Vārpa» sacensības, kurās uzvaras guva L. Nagle augstlēkšanā 1.75 m, J. Bušmane 60 m barjerskrējienā 9.0 s. Otrajā vietā A. Apinis trīssoļlēkšanā 15.65 m, bet trešais 60 m gludskrējienā E. Kušķis 6.7 s.

V. SEKUNDE

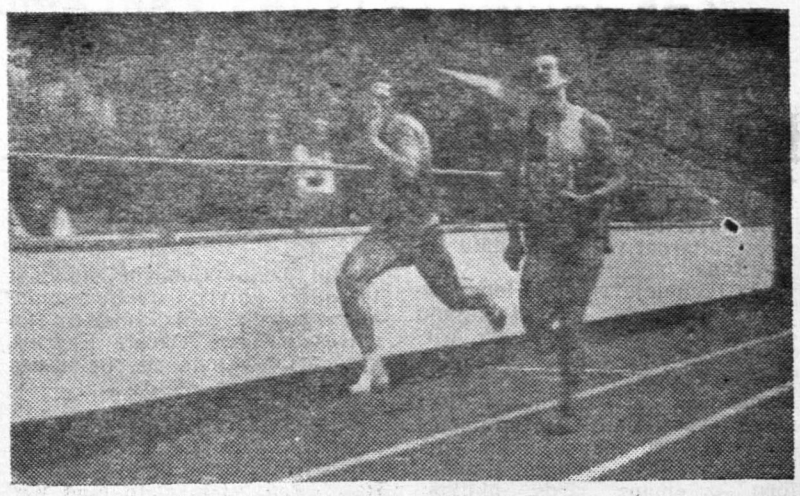

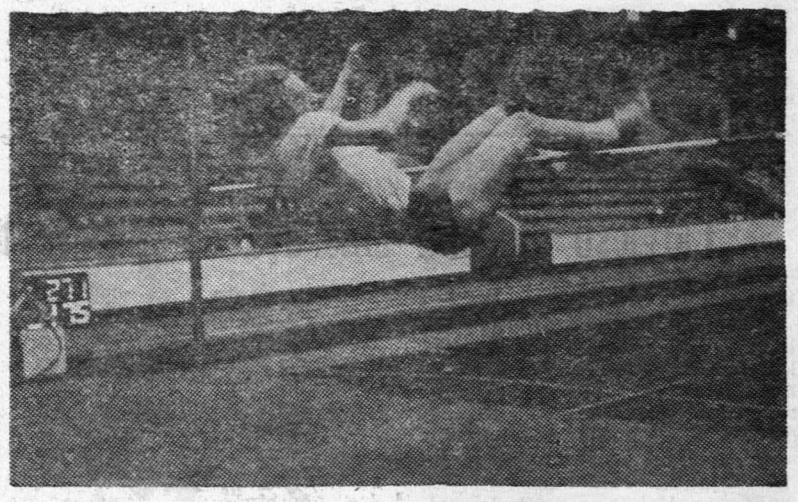

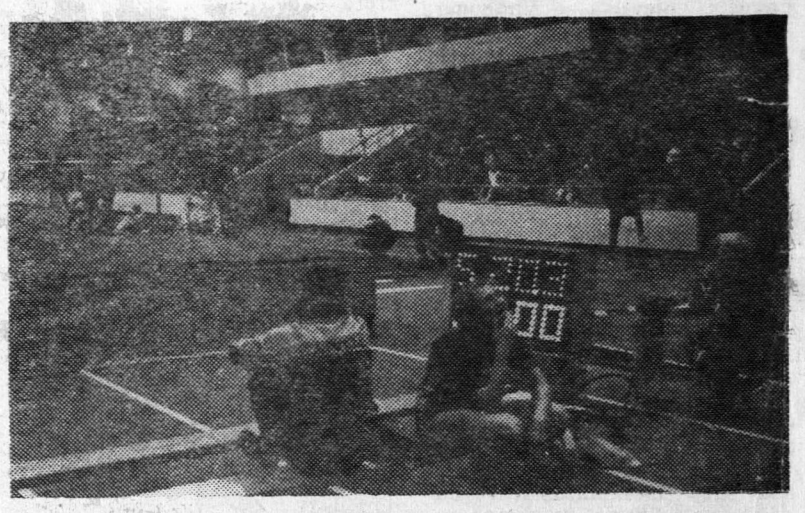

PAR VIEGLATLĒTIKU, TEVI UN MANI

Līdz tam brīdim, kamēr nebiju uz **turieni** aizgājusi, saprātu jau daļēji bija aizmiglojis gaužām mānīgs un aplams (paldies Dievam!) priekšstats, ka šobrīd visu manu līdzcilvēku un vienaudžu prātus aizņem vienīgi politika, sex un lambada. Ak, jā, vēl arī nauda, protams. Teātris?! Pieklājība?! Dzeja?! Jā, vēl drusku mūzika . . . Bet arī tikai tā erotiskā zarnu stiepšana.

Un te negribīgi, atraujoties no avīzēm un televīzijas, pēkšņi izrādās, ka eksistē arī sports! Dzīvais sports. Un vēl tāds dārgakmens kā **vieglatlētika.**

Un, lai cik dīvaini tas nebūtu, arī daži Latvijas Universitātes studenti ar to joprojām nodarbojas. Samērā nopietni. Ja reiz startēja Latvijas meistarsacīkstēs vieglatlētikā (telpās). Par spīti sesijai! Ne tikai piedalījās, bet «grieza pogas». Nu varbūt ne A. Ikauniekam un A. Obižajevam, bet vai tad vieglatlētu aprindās trūktu citas hierarhijas. Galu galā — katram ir sava mēraukla. Un vēlreiz galu galā — četri čempioni — tas nemaz nav tik slikti.

Soreiz studenti nepārstāvēja konkrēti mūsu Universitāti, bet katrs savu sporta biedrību, lai gan trenējas gandrīz visi pie Universitātes pasniedzējiem. Spriežot pēc skatītāju un sportistu reakcijas, pārsteigumu nebija. Visi startēja savu iespēju stabilās robežās, ja nu vienīgi — sarūgtinājums par sliktāk padarītu darbu. Bet arī tur katram ir savs iemesls. Protams, ne jau tikai sesija. . .

Tātad — mūsu čempioni: augstlēkšanā — **Laila Nagle** (Fizikas un matemātikas fak. I k.) 1,75 m. Laila ir arī čempione mācībās — teicamniece;

60 m barjerskrējiens — **Anita Česnakova** (Ped. fak. I k.) — 8,66s;

1500 m skrējiens — **Ilona Upmale** (Ped. fak. III k.) — 4:51,2 min.

60 m skrējiens **Guntis Zālītis** (Vadības un ekon. inf. fak. I k.) — 6,98 s.

Par Gunti jāteic, ka pusfinālā viņš noskrēja daudz labāk — 6,85 s (tikai piecas simtdaļas pietrūka no sporta meistara normas). Viņam pieder arī 4. vieta 60 m skrējienā **PSRS kausa izcīņas pusfinālā vieglatlētikā,** kas notika janvāra beigās Ļeņingradā (rezultāts — 6,95 s).

No Ļeņingradas medaļu atveda Jeļena Jeršova (Fin. un tirdzn. fak. III k.) — tāllēkšanā 2. vieta ar rezultātu 6,05 m. Anitai Česnakovai šajās sacensībās 5. vieta 60 m skrējienā — 8,56 s.

Un vē mazliet par ārzemēm. Svešvalodu fakultātes I k. students **Rolands Blūms,** piedaloties PSRS čempionātā daudzcīņā, kas notika Minskā, septiņcīņā izcīnīja 9. vietu.

Tālāk pārējie studentu sasniegumi. Sievietēm: 60 m skrējienā — 2. v. A. Česnakova (7,85 s); 6. v. V. Koloņistova (Fin. un tirdzn. fak. II k.) — 7,97; 9. v. J. Bušmane (Fin. un tirdzn. III k.) — 7,93;

200 mz skrējienā — 4. v. J. Jeršova — (26,5 s; 5. v. V. Koloņistova — 26,6 s);

800 m skrējienā — 2. v. I. Upmale — 2:19,1 min., 5. v. G. Zamberga (Fizikas un matem. fak. II k.) — 2:23,5 min.;

3000 m skrējienā 2. v. A. Stūrīte (Ped. fak. IV k.) — 10:58,1 min.;

60 m barjerskrējiens — 5. v. J. Bušmane — 9,19 s.;

tāllēkšanā — 2. v. J. Jeršova — 5,93 m, 6. v. Z. Krūmiņa (Fil. fak. II k.) — 5,46 m, 7. v. I. Varslavāne (Svešval. fak. IV k.) — 5,38 m;

augstlēkšana — 3. v. Z. Krūmiņa — 1,75 m;

Vīriešiem:

60 m skrējienā — 6. v. G. Dambenieks (Biol. fak. II k.) — 7,27 s,

200 m skrējienā — 5. v. A. Krišāns (Fin. un tirdzn. III k.) — 23,5 s;

tāllēkšanā — 4. v. A. Apinis (Ped. fak. IV k.) — 7,11 m, 5. v. — G. Zālītis — 7,08 m;

P. S. Draudzīgs ieteikums maniem laikabiedriem: šad tad izbāzt galvu no saviem pierastības ierakumiem un paskatīties nedaudz apkārt. Nebūt ne tādēļ, lai pārmainītu savu ticību, nē, vienkārši izvēdināt smadzenes. Iespējams, ka kaut kas kļūst skaidrāks pašam par sevi. Un sesija tad arī nešķiet pats briesmīgākais, kas var piemeklēt cilvēku. . .

INGA REČA

Uzmanību rallija cienītājiem!

LU ūdenstūristi katru gadu rīkojuši pavasara un rudens rallijus. Šī tradīcija netiek lauzta. Taču šopavasar sadarbībā ar RJTS tiek rīkots starptautisks rallijs «Kursas pavasaris» pa Abavu un Ventu maršrutā Kandava—Zlēkas. Tas notiks no 28. aprīļa līdz 2. maijam. Braukšana būs ar vienvietīgiem un divvietīgiem kuģiem (smailītes, pūšļi u. c.), vēlams attiecīgi vienai vai divām personām. Ja jūs katra esat sameklējusi sev airētāju ar laivu un airiem, tad dodaties uz RJTS (blakus Dabas muzejam, virs krājkases — 5. stāvā), sameklējiet katrs 15 rubļus un jūs būsit gaidītākie viesi 28. aprīļa vakarā Kandavā. Kā visos rallijos, varat veidot savas blices, komandas, klubus un startēt zem tā karoga. Tuvāku informāciju var iegūt, izlasot rallju nolikumu, kurš atrodas uz ziņojumu dēļa Raiņa bulv. 19, tūlīt aiz garderobes.

LU ūdenstūristi

ROKASGRĀMATA JŪSU ROKASSOMIŅAI

Pirms mīlas rotaļu uzsākšanas, kā svarīgs faktors nosaucams ne tikai partneru noskaņojums vai meņģēties gribēšana, bet arī jūsu rokas somiņas saturs.

Tā vismaz iesaka ārzemju reklāmas un, ja uzmanīgi sekojat, tām, tad, protams, esat lietas kursā, ka obligāti jānēsā līdzi «franču dāvaniņa».

Redakcijas kolektīvs savukārt iesaka somiņā ielikt arī mūsu ārštata autores recenzēto grāmatiņu.

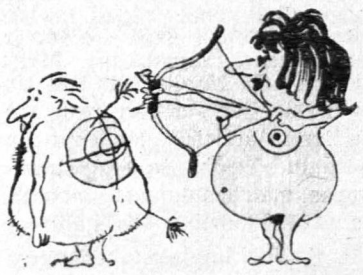

R. Sepiašvili uzrakstītajā grāmatā «Iegūtā imūndeficīta sindroms» (Chaltubo, 1987.) kopā ar mūsdienu imonoloģijas pamatjautājumiem, zinātniski un populāri iztirzāti jaunākie sasniegumi AIDS izpētē. Šī grāmata domāta praktizējošajiem ārstiem, studentiem, aspirantiem un zinātniekiem.

Pirmie ziņojumi par jauno sindromu izdarīti 1981. gada pavasarī. M. Gotlibs, F. Sigals, G. Mazurs konstatēja reta tipa pneimoniju 5 jauniem vīriešiem homoseksuālistiem. Izrādījās, ka PNEUMOCYSTIS CARINI izraisa vienšūņu pneimociti, kas veselam cilvēkam nav bīstami. 1981. gadā ASV AIDS oficiāli reģistrēta kā atsevišķa saslimšana. Pēc 1988. gada datiem pasaulē konstatēti 8808 saslimušo, no tiem vairāk kā 2 miljoni amerikāņu un ap 100 100 eiropiešu ir vīrusa nēsātāji.

PSRS radīta Valsts programma no 1987.—1995. gadam, sakarā ar kuru paplašinās imūnoloģisko un klīniskās diagnostikas laboratoriju tīkls. Pašreiz funkcionē ap 200 šāda veida laboratoriju, bet Maskavā, Ļeņingradā, Tbilisi, Minskā, Rīgā strādā AIDS anonīmās izmeklēšanas kabineti. Tiek izstrādātas un ieviestas imūnfermentās test-sistēmas vīrusa diagnostikai. Pilsoņi ar analīžu pozitīviem rezultātiem tiek hospitalizēti tālākai izmeklēšanai.

Grāmatas autors atzinis par mērķtiecīgu uzrakstīt rokasgrāmatu, kurā kopā ar pamatjautājumiem, ir imūnās homeostāzes funkcionālās sistēmas raksturojums.

LU Bioloģijas fak. 1969. g. aspirante

VITA SAUSĀ

Redaktors AIVARS JANSONS

Iespiests Latvijas izdevniecību, poligrāfijas un grāmatu tirdzniecības ražošanas apvienības RA «Poligrāfists» 4. cehā, 226700, Rīgā, Akas ielā 5/7. Tirāža 1500 eks., augstspiede. Redakcijas adrese: pasta indekss 226098, Raiņa bulv. 19, 121. ist., 3. stāvā, tālr. 222944.

«Университатес авизе» («Университетская газета»), издание Латвийского университета. На латышском и русском языках.
Адрес редакции: 226098, г. Рига, бульв. Райниса, 19, 3 этаж, комната 121. Телефон 222944.

A-119